Prava žrtava kaznenih djela (po zemljama)

Kroatien

Žrtve kaznenih djela imaju niz prava u prethodnom i kaznenom postupku, a posebno se štiti djecu te žrtve kaznenih djela protiv spolne slobode i trgovanja ljudima

Žrtva kaznenog djela ima:
pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela,
pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde,
pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka,
pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka,
pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje,
pravo da se medicinski zahvati prema žrtvi poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka,
pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave (članak 206. stavak 3. ovoga Zakona) i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona te pravo preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,
pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a ovoga Zakona) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b ovoga Zakona),
pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite,
pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak,
druga prava propisana zakonom.
Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i kaznenog djela trgovanja ljudima, pored prethodno navedenih prava, ima i dodatna prava:
prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,
zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (članak 292. stavak 4.ovoga Zakona),
na tajnost osobnih podataka,
zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.
Ako je dijete žrtva kaznenog djela, pored navedenih prava žrtve ima i dodatna prava:
opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
tajnost osobnih podataka,
isključenje javnosti.
Djeca su sve osobe koje nisu navršile 18 godina.
Djecu svjedoke i žrtve ispituje sudac istrage na dokaznom ročištu, a poziv djetetu svjedoku upućuje se preko njegovih roditelja ili skrbnika.

Privatna tužba

Po prijavi kaznenog djela, u većini slučajeva, postupak će voditi državni odvjetnik po službenoj dužnosti.
Za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po privatnoj tužbi moguće je podnijeti privatnu tužbu. Tužba se mora podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kada je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

Imovinskopravni zahtjev

Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti oštećenik.
Žrtva kaznenog djela je, ujedno, i oštećenik koji pred sudom ima pravo postaviti imovinskopravni zahtjev.
Imovinskopravni zahtjev može obuhvaćati:
potraživanja s osnove naknade štete koja može biti materijalna ili nematerijalna (pretrpljena bol, strah);
povrat stvari - ako oštećenik odnosno žrtva može dokazati da je bila vlasnik ili zakonski držatelj te stvari;
poništavanje određenog pravnog posla - ako je zbog kaznenog djela nastao pravni posao imovinskopravnog karaktera (ako vas je okrivljenik silom naveo na sklapanje nekog ugovora).
Imovinskopravni zahtjev je moguće podnijeti u kaznenom postupku ili u posebnoj građanskoj parnici protiv okrivljenog. Ako se zahtjev podnosi tijekom kaznenog postupka, pretpostavka za njegovo prihvaćanje uvjet je da sud okrivljenika proglasi krivim.
U građanskoj parnici to nije preduvjet za uspjeh imovinskopravnog zahtjeva.

Prava oštećenika tijekom istrage i u kaznenom postupku

Žrtva koja u kaznenom postupku sudjeluje kao oštećenik ima prava:
služiti se vlastitim jezikom uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih i na pomoć tumača ako ne razumije ili se ne služi hrvatskim jezikom odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku;
podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja;
imati opunomoćenika;
upozoravati na činjenice i predlagati dokaze;
prisustvovati dokaznom ročištu;
prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku te iznijeti završni govor;

izvršiti uvid u spis predmeta;
zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom vaše prijave i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku;
podnijeti žalbu;
zatražiti povrat u prijašnje stanje;
dobiti obavijest o ishodu kaznenog postupka.
Državno odvjetništvo i sud dužni su prije i tijekom kaznenog postupka u svakom stadiju postupka ispitati postoji li mogućnost da okrivljenik oštećeniku popravi štetu uzrokovanu kaznenim djelom. Također su dužniupozoriti oštećenika na pravo da se služi vlastitim jezikom, uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih, i na pomoć tumača ako ne govori ili ne razumije hrvatski jezik, odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku, na pravo na podnošenje prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja, na pravo da upozori na činjenice i predlaže dokaze, na pravo na prisustvuje raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku te iznijeti završni govor, na pravo da izvrši uvid u spis predmeta i na pravo da zatraži obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave i podnese pritužbu višem državnom odvjetniku.

Pravo na novčanu naknadu

Zakonom o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (NN br.80/08 i 27/11) propisano je pravo na novčanu naknadu koju ima žrtva kaznenog djela s elementima nasilja počinjenog s namjerom na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno njihovi srodnici pod uvjetima određenim tim Zakonom.
Dakle, prethodno navedenim Zakonom uređuje se pravo na novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom, pretpostavke i postupak za ostvarivanje prava na naknadu, tijela koja donose odluke i sudjeluju u postupku odlučivanja o pravu na naknadu, te se određuju tijela i postupak u prekograničnim slučajevima.
Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ostvaruje pravo na novčanu naknadu iz sredstava Državnog proračuna.
Policija, državno odvjetništvo i sudovi dužni su dati informaciju o pravu na naknadu, dati potrebne obrasce za podnošenje zahtjeva te su na traženje žrtve dužni dati opće upute i informacije o načinu ispunjavanja zahtjeva te o potrebnoj popratnoj dokumentaciji.
Zahtjev za novčanu naknadu podnosi se Ministarstvu pravosuđa na obrascu kojeg je moguće preuzeti sa stranica Ministarstva.

Obrazac zahtjeva za novčanu naknadu žrtvama kaznenog djela_hr PDF (223 Kb) hr

Zahtjev se mora podnijeti najkasnije u roku šest mjeseci od dana počinjenja kaznenog djela. Ako žrtva zbog opravdanih razloga nije mogla u tom roku podnijeti zahtjev, onda mora podnijeti najkasnije u roku tri mjeseca od dana kada su prestali postojati ti razlozi, a najkasnije u roku tri godine od dana kada je počinjeno djelo.
Ako je žrtva maloljetnik ili osoba lišena poslovne sposobnosti, a njezin zakonski zastupnik nije podnio zahtjev u roku od šest mjeseci od dana počinjenja djela, rok od šest mjeseci počinje teći od dana kada osoba navrši 18 godina ili od dana kad je po nastupanju punoljetnosti žrtve pokrenut kazneni postupak ili od dana kad je osobi vraćena poslovna sposobnost.

Pravo na novčanu naknadu može ostvariti:

žrtva kaznenog djela s elementima nasilja ako je državljanin Republike Hrvatske, odnosno državljanin države članice Europske unije ili na njenom teritoriju ima prebivalište, te ako je kazneno djelo počinjeno na teritoriju RH;
žrtva koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili joj je narušeno zdravlje kao posljedica kaznenog djela (ima pravo na naknadu troškova liječenja, pod uvjetom da nije obvezno zdravstveno osigurana i to do visine zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj, te naknadu izgubljene zarade do iznosa od 35.000 kn);
osoba koja je bliski krvni srodnik preminule žrtve (bračni i izvanbračni drug, dijete, roditelj, posvojenik, posvojitelj, maćeha, očuh, pastorak i istospolni partner, baka, djed i unuk ako su sa žrtvom živjeli u zajedničkom kućanstvu) ima pravo na naknadu zbog gubitka zakonskog uzdržavanja do iznosa od 70.000 kn);
u slučaju smrti žrtve osoba koja je platila pogrebne troškove ima pravo na naknadu u iznosu do najviše 5.000 kuna;
ako je kazneno djelo prijavljeno ili evidentirano u policiji ili državnom odvjetništvu u roku od šest mjeseci od dana počinjenja kaznenog djela, neovisno da li je počinitelj poznat ili ne.
Pri utvrđivanju visine naknade u obzir se uzimaju ponašanje žrtve tijekom i nakon kaznenog djela ili njezin doprinos nastanku i obujmu štete, da li se radi o neposrednoj žrtvi, te da li je ista i u kojem roku prijavila kazneno djelo nadležnim tijelima. Nadalje, ocjenjuje se suradnja žrtve s policijom i nadležnim tijelima kako bi se počinitelja privelo pravdi, te se uzima u obzir ako je neposredna žrtva pridonijela nastanku štete ili većoj šteti, iz kojeg razloga će imati pravo na srazmjerno nižu naknadu. Zahtjev će se odbiti ili naknada umanjiti ako se utvrdi da je žrtva uključena u organizirani kriminal ili u zločinačku organizaciju.
Naknada se može odbiti ili umanjiti i kada bi davanje potpune naknade bilo suprotno načelu pravednosti, morala i javnom poretku.

Obavijest o otpustu počinitelja

Kada je optuženik osuđen na kaznu zatvora, Ministarstvo pravosuđa, Služba za podršku žrtvama i svjedocima žrtvu će informirati o datumu otpusta (o redovnom i uvjetnom otpustu) zatvorenika s izdržavanja kazne zatvora.

Zakonska obveza obavještavanja žrtve o otpustu zatvorenika

Sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora obveza Ministarstva pravosuđa Službe za podršku žrtvama i svjedocima) je obavijestiti žrtvu, oštećenika ili njihovu obitelj o otpustu zatvorenika s izdržavanja kazne zatvora.
Žrtvu se obavještava o otpustu zatvorenika u slučajevima kada se radi o kaznenim djelima protiv spolne slobode i spolnog čudoređa, protiv života i tijela ili kaznenog djela s elementima nasilja.
Navedena informacija žrtvi, oštećeniku ili njihovoj obitelji daje se u slučaju redovnog i uvjetnog otpusta s izdržavanja kazne zatvora.
Također, prigodom odlučivanja o pogodnosti izlaska zatvorenika u mjesto prebivališta ili boravišta, kaznionice/zatvori mogu zahtijevati od Službe za podršku žrtvama i svjedocima podatke o reakciji žrtve ili obitelj žrtve vezano za utvrđivanje mogućnost korištenja pogodnosti izlaska. Služba za podršku žrtvama i svjedocima na temelju razgovora sa žrtvom izrađuje izvješća koje dostavlja kaznionici/zatvoru.

Podrška svjedocima i žrtvama

Podršku žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj koordinira Služba za podršku žrtvama i svjedocima, uspostavljena u Ministarstvu pravosuđa.
Žrtve i svjedoci mogu dobiti podršku i informacije o svojim pravima i postupcima na sudu, i to u Odjelima za podršku žrtvama i svjedocima.
Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima su osnovani na 7 županijskih sudova i to u Zagrebu, Zadru, Osijeku, Vukovaru, Splitu, Sisku i Rijeci. Odjeli pružaju emocionalnu podršku, praktične informacije i informacije o pravima žrtvama, kao i podršku i informacije svjedocima te osobama u njihovoj pratnji. Odjeli pružaju podršku i na nadležnim općinskim i prekršajnim sudovima.
Informacije o pravima i vrstama pomoći žrtve mogu dobiti i na **besplatni broj 116 006 Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja** na web stranici Nacionalnog pozivnog centra.
Ministarstvo pravosuđa, također žrtvama i svjedocima osigurava informacije o pravima i podršku, a upiti se mogu uputiti na: e-mail adresu: zrtve.i.svjedoci@pravosudje.hr ili web stranicu Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske: https://pravosudje.gov.hr/

Podrška žrtvama i svjedocima u prekograničnim predmetima

Služba za podršku žrtvama i svjedocima, uspostavljena u okviru Ministarstva pravosuđa, pruža podršku i informacije i žrtvama i svjedocima pozvanim na sud putem međunarodne pravne pomoći (uključujući i svjedoke ratnih zločina).
Svjedocima pozvanim svjedočiti na sudove u Republiku Hrvatsku ili domaćim svjedocima koji su pozvani na sudove u inozemstvu šalju se informativna pisma.
Svjedocima ratnih zločina osigurava se fizičk a zaštite kad je to potrebno, te pomoć u pripremanju odlazaka i organizaciji pristupa nadležnom pravosudnom tijelu (za svjedoke i druge sudionike koji su pozvani na ispitivanje u kaznenim postupcima ratnih zločina pred nadležnim pravosudnim tijelima u Republici Hrvatskoj, kao i izvan Republike Hrvatske kada je takva podrška predmet zamolbe za međunarodnom pravnom pomoći).
Kliknite na poveznice u nastavku kako biste pronašli informacije koje trebate:
1 - Prava koja uživam kao žrtva kaznenog djela
2 - Prijavljivanje kaznenog djela i moja prava tijekom istražnog ili sudskog postupka
3 - Moja prava nakon suđenja
4 - Naknada
5 - Moja prava na potporu i pomoć
Posljednji put ažurirano: 22/12/2020
Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.